

cramentum, et consequenter, quod deest aliquibus jurisdictione, vel aliquod ejus complementum, quidquid illud sit; quod ad presentem questionem satis est, alia vero controversia satis ibi disputata est.

7. *Corollarium.*—Unde ex hac resolutione colligitur, valorem hujus sacramenti ex parte ministri pendere ex aliqua concessione vel prohibitione Ecclesie, quod est singulare huic sacramento inter cetera. Nam in aliis quantumvis Ecclesia removeat ministerium a sacro ministerio alicuius sacramenti, nihil minus sacramentum, ab illo datum, validum est, licet ille peccet ministrando, quia nulla conditio sublata fuit necessaria ad sacramentum, licet usus fuerit prohibitus; in hoc autem sacramento, si Ecclesia non concedat, vel auferat jurisdictionem, et hoc modo prohibeat ministerium, non solum peccat sacerdos qui tentat absolvere, sed etiam nihil facit, ut aperte docuit Concilium Tridentinum. Et ratio est, quia illa non est tantum prohibito, sed etiam ablato alicuius conditionis, seu potestatis necessariae in ministro ad valorem talis actus, quam potestatem nos diximus esse jurisdictionem, quia haec revera est moralis potestas necessaria, et quae per homines dari vel auferri potest; et quidquid aliud fingitur, aut sine fundamento est, aut revera non est aliud, sed idem, alio nomine, praeter communem usum Ecclesie et Conciliorum, nominatum, ut in citata disputatione satis declaratum et probatum est. Neque hinc sequitur Ecclesiam mutare aliquid substantiale in ministerio hujus sacramenti; quia requisita ad valorem hujus sacramenti ex institutione Christi semper eadem sunt, et illis concurrentibus, non potest Ecclesia impedire, quominus sacramentum validum sit, neque etiam quod sine illis fiat; potest tamen facere, ut hic homo habeat vel non habeat omnia necessaria ex institutione Christi ad confidendum hoc sacramentum. Nam unum ex his requisitis est, quod jurisdictionem et subditum habeat, quod pendet ex concessione vel ablatione Ecclesiae, de qua re dixi plura in superiori tomo, tractando de sacramentis in genere.

8. *Advertendum ultimo.*—Ultimo advertendum est, assertionem positam limitatam a nobis fuisse ad materiam necessariam hujus sacramenti, quae est peccatum mortale nunquam confessum, et per se loquendo. Et hoc posterius additum est ad excludendum casum extremae necessitatis, in quo quilibet sacerdos potest esse minister modo infra expli-

cando. Illud vero prius positum est propter peccata venialia vel mortalia jam semel rite confessa; nam ab utrisque potest absolvere quilibet sacerdos, praesertim ab Ecclesia toleratus, si de illis solis fiat confessio. In quo tamen advertendum est, duabus de causis posse intelligi, quemlibet sacerdotem esse sufficientem ministerium in confessione, quae fit de solis venialibus peccatis. Prima est, quia ad absolvendum in tali causa non requiritur propria jurisdictione, sed sufficit voluntaria subjectio penitentis. Secunda est, quia, licet requiratur jurisdictione, omnes sacerdotes illam habent. Priorem causam videtur approbare Cajetanus, tomo 4 Opusc., tract. 7, quod ipse nulla ratione probat; et aliunde repugnat definitioni Conciliorum Lateranens. et Florent., et praeципue Tridentini, quod minister hujus sacramenti debet habere jurisdictionem ordinariam vel delegatam, alioquin nullius momenti erit absolutio ejus. Quae definitio generalis est, sine ulla exceptione; ergo verum habet in omni confessione, in quaunque necessitate et ex quaunque materia fiat. Ratio etiam supra facta generaliter hoc convincit; nam etiam confessio fiat de solis venialibus, sacramentum hoc perfici debet per modum veri judicii; ergo etiam in illo est necessaria simpliciter jurisdictione, quae non est tantum conditio requisita ex parte materiae, ut Cajetanus ait, sed etiam ex parte ipsius ministri, non minus in hac confessione quam in aliis, quia nulla assignatur differentiae ratio, nec Concilia in hoc alter loquuntur, nec minus peccata venialia remittuntur et judicantur potestate divina, seu manante ex Christi institutione, quam cetera. Imo talis jurisdictione non utcumque est conditio necessaria, sed etiam dici potest principium per se morale talis actionis; nam, licet absolutio, ut est actus efficaciter sanctificans hominem, sit per se a potestate ordinis, tamen ut est juridica prolatio sententiae, est per se a potestate jurisdictionis; et, quia non potest rite exerceri, nisi utramque habeat, ideo necesse est ut ab utraque potestate procedat. Est ergo hoc in universum verum, et sine ulla exceptione, quod existimo certum ex praedicta Conciliorum doctrina et ratione. Exceptio ergo, et limitatio in regula, posita est propter aliam rationem, scilicet, quia circa venialia peccata omnibus data est jurisdictione, et idem est circa mortalia in extrema necessitate; unde autem sit talis jurisdictione, et quomodo constet, suo loco videbimus.

DISPUTATIO XXV.

DE MINISTRO HUJUS SACRAMENTI EX ORDINARIA POTESTATE.

Ministri quantum ad potestatem ordinis aequales sunt. — Ministri hujus sacramenti, quantum spectat ad potestatem ordinis, aequales sunt; nam, licet possit ab Episcopis ministrari, illa excellentior potestas Episcopi per accidens est ad hoc ministerium; unde modus etiam recipiendi hanc potestatem idem est in omnibus sacerdotibus, et ideo de hac potestate nihil superest in hac materia dicendum, sed reliqua pertinent ad materiam de Ordine. Potestas autem jurisdictionis quia regulariter ab homine manat, et non datur per aliquid intrinsecum, sed per extrinsecum concessionem, et augeri potest, et minui, et variis modis concedi, quos oportet declarare. Supponendi autem sunt illi duo modi insinuati in Conciliis supra citatis, habendi, scilicet, hanc jurisdictionem, vel ordinariam, vel delegatam, de quibus quomodo differant, jam satis dictum est; de utroque ergo in particulari est dicendum. Et in hac disputatione dicemus de ministro ordinario, et consequenter de proprio sacerdote singulorum fidelium; in sequenti vero de ministris delegatis.

SECTIO I.

Qui sint ministri ordinarii hujus sacramenti respectu omnium et singulorum fidelium.

1. *Tres sunt ordines ministrorum.* — *Primus.* — Tres sunt ordines in Ecclesia horum ministrorum ad quos omnes alii reducuntur, qui numerari solent. In primo et supremo ordine est solus Summus Pontifex, qui habet jurisdictionem hanc ordinariam et eminentiorem omnibus aliis: primo in hoc, quod habet illam immediate a Christo Domino; nam, licet eligatur ab hominibus, tamen neque ipsi, nec universa Ecclesia dat illis jurisdictionem, sed ipsi designant personam, et Christus immediate munus confert, de quo alibi disputandum est, et videri potest Nicolaus Papa in cap. *In nomine Domini*, d. 23. Secundo, in hoc, quod habet hanc jurisdictionem independentem ab alio, quin potius omnis alia pendet ab ipso. Tertio, quod habet illam universalissimam quoad loca, personas et culpas, et quoad modum utendi illa, vel per se immediate, vel per

alios, seu concedendo eam aliis, prout voluerit vel oportuerit. Quae omnia fundantur in verbo Christi, Joan. 21: *Pasce oves meas;* et videri possunt e. ult. et pen., 9, q. 3, et c. *Cuncta per modum*, de Majorit. et obed.; et D. Th., Opusc. 1, c. 32, et Opusc. 49, c. 4, et alia quae tractari solent 2, 2, q. 4, art. 10. Et ad hunc ordinem reducuntur summus Poenitentiarius Pontificis, Legatus a latere, et si qui alii excellentiori modo illam participant.

2. *Secundus ordo.* — *An Episcopi habeant jurisdictionem humano vel divino jure.* — *Prima sententia.* — In secundo ordine sunt Episcopi, de quibus dubitari solet an habeant jurisdictionem hanc humano vel divino jure. Quae quæstio præcipue tractari solet de jurisdictione Ecclesiastica pertinente ad forum contentiosum, sed est eadem ratio utriusque, et ideo in materia de Censuris, Deo dante, tractabitur. Nunc breviter attingam opiniones et auctores, et quid a nobis tenendum sit, quantum necessarium est ad ea quæ postea dicemus de casuum reservatione. Quidam ergo simpliciter dicunt, Episcopos habere jurisdictionem jure divino, Major, in 4, d. 17, q. 7; insinuat Soto in 4, d. 18, q. 4, art. 2, expressius d. 21, art. 4, et disp. 24, q. 2, art. 2, et lib. 1 de Justitia, q. 1, art. 4; Petrus Soto, lect. 5 de Confess.; Victor., Relect. 2 de Potestate Eccles., q. 2; Castro, lib. 2 de Justa haeret. punit, c. 24, et lib. de Haeres., verb. *Episcopatus*.

3. Contrariam sententiam tenet D. Thom., 2, 2, q. 39, art. 3, et in 4, d. 19, q. 1, art. 3, et d. 20, quæst. 1, art. 4, quæst. 3; ubi Soto, quæst. 1, art. 2, in fine 4 conclus., hoc sentire videtur, nisi aliud intelligat per auctoritatem Episcopi, de qua ibi loquitur, aliud per jurisdictionem, de qua agit in aliis locis. Latius tenet hoc Cajet., tom. 4 Opusc., tract. 1, c. 2; Turrecrem. in Sum. de Eccles., lib. 2, c. 54; Jacobat., lib. 40 de Conciliis, art. 7; Medin., Cod. de Confess., q. 39; Corumba, lib. 4 de Potestate Papæ, q. 1 $\frac{1}{2}$; Covar. in reg. *Peccatum*, 2 p., § 9, n. 6 et seq., ubi plures alios refert auctores. Et ex Scholasticis antiquis in hanc partem inclinant Gabr., lect. 43 in Canon.; Palud. in 4, dist. 17, q. 2, et Durand. ibi, q. 2; Henric., Quodlib. 9, q. 22. Atque hanc sententiam absolute loquendo, veram censeo; quanquam si accurate distinguantur ea que in hac materia certa sunt, vix possit in re esse dissensio, sed in modo loquendi.

Quinque certa proponuntur.

4. Primum. — *Episcopalis dignitas a jure divino est introducta.* — Quinque autem vel sex sunt in hac materia certa. Primum est, Episcopalem dignitatem ab ipso Christo fuisse institutam, atque adeo divino jure esse introductam, et non ab hominibus. Hoc in materia de Ordine ex professo probandum est; nunc sufficiat definitio Concil. Trident., sess. 23, can. 6 et 7. Et a posteriori declaratur, quia Episcopus est necessarius minister aliquorum sacramentorum; constat autem sicut sacramenta sunt a solo Christo instituta, ita etiam ministros eorum. Simile argumentum est, quia juxta probabilem sententiam ipsa consecratio Episcopi est verum sacramentum, vel pars sacramenti Ordinis; fuit ergo a Christo Domino instituta. Et ita in hoc sensu certum est hanc dignitatem Episcopalem esse de jure divino, quia licet per hominem tanquam per ministrum sacramentorum conferatur, tamen et ipsum sacramentum et minister eius, et effectus illius est certus et determinatus, et immutabilis ex institutione divina, sicut character baptismi, seu confirmationis, et alii effectus sacramentorum.

5. Secundum. — *Jurisdictio spiritualis non est conjuncta cum dignitate Episcopali.* — Secundo est certum, nullam jurisdictionem spiritualem, praesertim ad forum poenitentiae pertinentem, esse necessario conjunctam cum dignitate seu potestate ordinis Episcopalis, quod Castro supra non satis advertisse videtur. Soto etiam, dicto lib. 10 de Justitia, multa congerit, quae videntur niti in contrario fundamento; quo destructo, omnia illa ruunt. Declaratur autem, et probatur. Duo bus enim modis hoc intelligi potest: primo, ut nulla sit in Episcopo jurisdictio, quae necessario requirat Episcopalem consecrationem; secundo e contrario, ut Episcopalis consecratio nullam secum necessario afferat jurisdictionem; et utrumque verum est. Primum patet ex usu Ecclesiae, quia omnis actus jurisdictionis qui potest per Episcopum exerceri, committitur interdum presbytero, et multi sunt Abbates aut Archidiaconi habentes interdum jurisdictionem Episcopalem. Et de jurisdictione praesertim in hoc foro poenitentiae est res certissima, quia absolutio a quocunque peccato exerceri potest per presbyterum, si jurisdictio conferatur, cuius sine dubio capax est. Secundum etiam facile patet, quia sicut dantur aliqui sacerdotes sim-

plices, et non habentes jurisdictionem, ex quo supra intulimus sacerdotes non habere jurisdictionem ex vi ordinationis suae, ita dantur aliqui simplices Episcopi, qui nullam habent jurisdictionem, quia nullam Ecclesiam habent sibi commissam, neque sunt ordinarii pastores alicuius dioecesis. Interdum etiam aliqui, qui habuerunt Episcopatum et jurisdictionem, illam renunciant consentiente Pontifice, et postea manent sine jurisdictione ulla, ita ut si vellent absolvere ex vi solius potestatis, quam per ordinacionem vel consecrationem habent, nihil efficerent; signum ergo evidens est, illos non habere jurisdictionem ullam ex vi consecrationis suae.

6. Tertium. — *Jurisdictio Episcopalis saltem in communi a Christo fuit instituta.* — Tertio certum est, jurisdictionem Episcopalem, ut ordinariam, et ex officio, saltem in communi esse a Christo Domino institutam et praecipitam, id est, instituit Christus Dominus, ut Petrus et successores ejus Ecclesiam per Episcopos gubernarent, eosque in partem sollicitudinis assumerent. Quod duplexer potest intelligi: uno modo, ut Episcopi sint veluti vicarii et delegati Summi Pontificis; et hic modus non est sufficiens, aliter enim gubernat Papa universale Ecclesiam per Episcopos, quam gubernat proprium et particularem Episcopatum Romanum per vicarium suum; quia vicarius non habet proprium titulum et quasi proprietatem talis Episcopatus; unde nec per se est proprius pastor ejus. Secus vero se habent Episcopi in propriis Episcopatibus; cujus signum a posteriori est, quia mortuo Pontifice, vicarius ejus in Episcopatu Romano statim perdit jus suum, quia pendebat omnino ab eo cuius erat vicarius; reliqui autem Episcopi manent sicut antea, quia jure proprio possident jus illud, et suo modo sunt domini illius. Hoc ergo secundo modo intelligo gubernationem Ecclesiae per Episcopos esse de jure divino.

7. Quae videtur esse sententia Innoc. III in c. 2, extra de Translatione Episcoporum, ubi dicit vineulum spiritualis dispensationis inter Episcopum et Ecclesiam suam esse de jure divino. Et idem sentiunt Pius Papa I, in Epist. 1, et Cornelius Papa in Epist. 2, qui dicunt, Deum posuisse Episcopos, ut essent veluti oculi Ecclesiae suae. Nec est alienus ab hac sententia Dionys., de Cœlesti Hierarch., c. 5 et 6. Magis eam significat Cyprian., epist. 95; et Bernard., lib. 3 de Considerat. ad Eugen.;

et D. Thom. multa congerit, quae illam confirmant, Opusc. 19, c. 4. Et colligitur satis ex verbis Pauli ad Ephes. 4, et 1 ad Cor. 12, ubi dicit posuisse Christum in Ecclesia pastores, per quos Hieron. et ceteri expositores, Episcopos intelligent; est autem de ratione proprii et perfecti pastoris, ut habeat proprias oves; nam qui tantum gubernat alienas, potius mercenarius dicitur quam pastor, ut colligitur ex Joan. 10. Posuit ergo Christus in Ecclesia Episcopos, ut essent proprii animarum pastores, ad quos veluti jure suo et quasi ex proprio munere pertineret cura ovium. Quod etiam indicatur Act. 20 in illis verbis: *Posuit vos Spiritus Sanctus Episcopos regere Ecclesiam Dei.*

8. Argumentum a consuetudine et traditione Ecclesiae. — Præterea consuetudo et traditione Ecclesiae hoc confirmat; statim enim ab initio Apostoli creabant proprios Episcopos Ecclesiarum, et Jacobum statim præfecerunt Ecclesiae Hierosolymitanae, ut esset ordinarius illius Episcopus; et idem fecerunt in Ecclesia Ephesina, Antiochena, et aliis, ut constat ex historiis, et nonnulla ex Actibus et ex Pauli Epistolis. Et ex modo quo hæc fecerunt, satis colligitur non fuisse hoc novum consilium, vel institutionem eorum, sed ita a Christo Domino accepisse. Unde sine dubio non posset tota Ecclesia hunc modum regiminis mutare, ut omnes etiam autores fatentur. Et ratio breviter est, quia Christus Dominus instituit perfectam monarchiam in Ecclesia; ad perfectionem autem monarchiae et bonum animarum necessarium fuit ut in tota Ecclesia, non tantum unus Monarcha, sed etiam ut sub illo essent alii veluti principes Ecclesiae, ipsi supremo Principi subordinati; ergo hoc totum Christus instituit. Minor declaratur, tum quia monarchia, ut sit perfecta, debet habere aliquid admistum aristocratiæ, quia oportet, ut in Republica sint variii principes sub uno primo, qui sint veluti fundamenta et nervi ejus; tum etiam quia in Republica Christiana erat hoc maxime necessarium; nam est amplissima et universalissima, et ejus regimen est spirituale et internum, quod non fit exacte, nisi per proprios pastores et principes Ecclesiae.

9. Quartum. — *Cum Episcopali munere intrinsece est conjuncta ordinaria jurisdictio.* — Quarto est certum, cum Episcopali munere intrinsece et quasi ex natura rei esse conjunctam jurisdictionem ordinariam in hoc foro. Atque hoc modo non solum divinum

dum a censuris, vel ad conferendas indulgentias. In foro vero de quo agimus, id evidenter constat ex casuum reservatione, quae non fit nisi per ablationem seu limitationem jurisdictionis, ut latius dicendum est disp. seq. Idem argumentum sumitur ex aliquarum personarum exemptione, quia potest Papa eximere a jurisdictione Episcoporum, sibique soli reservare. Denique pendent in hoc, quod jurisdictionis seu officium Episcopale potest per Pontificem auferri ex justa causa: potest etiam mutari, ut sit in translatione Episcoporum, ut constat ex tit. de Translat. Episc., in Decretal. Satis ergo ex his constat, pendere multis modis jurisdictionem Episcoporum a potestate Summi Pontificis.

Conclusio.

41. Objectio. — Decisio. — Ex his ergo tandem concludo, jurisdictionem hanc non dari Episcopis immediate a Christo, sed per Summum Pontificem, et hoc sensu non habere illam divino, sed humano jure. Probatur primo, quia non habent illam ex vi consecrationis, sed ex vi sui muneris, ut ostensum est. Illud autem munus habent a Summo Pontifice, et juxta illius institutionem et modum. Dices: etiam Summus Pontifex habet jurisdictionem non ratione consecrationis, sed ratione muneris, quod munus etiam habet ab hominibus eligentibus ipsum. Respondetur, habere longe diverso modo; nam electores Pontificis non praebent munus, sed designant personam, cui Christus ipse immediate suas vices committit. Summus autem Pontifex vere confert inferioribus Episcopatus tanquam supremus dispensator, sicut confert alia Ecclesiastica beneficia. Et hinc est, ut Pontifex semel electus non possit per hominem sua potestate privari, neque integre, neque ex parte, quia non habet illam ab hominibus, sed a Christo; Episcopi autem possunt per Pontificem privari, aut transferri, et jurisdictione eorum potest limitari, prout Ecclesiae fuerit expediens. Unde etiam est alia manifesta differentia; nam jurisdictione Pontificia ex divina institutione certa et immutabilis est; jurisdictione autem Episcopalis ex vi solius juris divini non habet certum modum aut terminum, sed per Pontificem facite vel expresse modum et determinationem recipit. Hoc ergo est signum manifestum, jurisdictionem hanc esse immediate ab homine; sicut de aliis ritibus Ecclesiasticis superiori tomo diximus. Quidquid enim in genere tantum a Christo Domi-

no ordinatum est, modus autem vel dispositio particularis Apostolis vel Pontifici est commissa, postea cum sit, absolute est de jure humano, quia res non sit nisi in particulari, et ideo ab illo sit a quo determinate et in particulari executioni mandatur. Exemplum optimum in hac materia est de precepto annuae confessionis; nam verisimile est Christum praecipisse Pastoribus Ecclesiae, ut tempora usui confessionis accommodata et necessaria designarent; nihilominus tamen preceptum annuae confessionis simpliciter est Ecclesiasticum, quia ita in particulari ab Ecclesia positum est, et ab ea semper ita pendet, ut possit mutari; ita vero est de jurisdictione Episcopali, ut declaratum est.

42. Objectio. — Objectioni salitis. — Qualiter Episcopi succedant Apostolis. — Sed objiciunt, quia Apostoli haberunt a Christo immediate jurisdictionem, ut supra diximus, et Episcopi succedunt Apostolis, ut docent Clem. I, epist. 1; Anacletus, ep. 2 et 3, et Cyprian., epist. 69. Et eodem modo loquuntur Concilium Florentinum in litteris unionis, et Tridentinum, sess. 23, c. 4; ergo habent immediate jurisdictionem ab ipso Christo; hac enim ratione maxime probatur, Summum Pontificem habere jurisdictionem immediate a Christo, quia succedit Petro, qui immediate a Christo illam habuit. Respondetur, si argumentum est validum, probare Episcopos habere jurisdictionem a Christo in universum orbem, quia Apostoli illam habuerunt; sicut ergo hoc non sequitur, ita neque illud. Et ob eamdem rationem, scilicet, quia alii Apostoli a Petro, sicut non acceperunt Apostolatum, ut perpetuo duraturum in Ecclesia, neque ut in illa dignitate eis successeretur, ita nec jurisdictionem, quam ex speciali privilegio et ratione illius dignitatis acceperunt, quae in eis non fuit quasi ordinaria, sed ex peculiari Christi commissione, ob necessitatem illius temporis, in quo fundabatur Ecclesia. In hoc ergo Petrus, ut Christi Vicarius, multum illos excessit; nam ejus dignitas pastoralis instituta fuit a Christo tanquam suprema et ordinaria, ac perpetuo in Ecclesia mansura, juxta illud: *Super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, et, Tibi dabo claves regni caelorum*, scilicet, speciali modo; ideoque Petro singulariter dictum est: *Pasce oves meas*. Episcopi ergo dicuntur succedere Apostolis, sed quatenus fuerunt primi Episcopi, tam in potestate ordinis, seu consecrationis, quam in speciali et ordinaria

urisdictione aliquarum Ecclesiarum, ut Jacobus fuit Episcopus Hierosolymis, et Johannes Ephesi. Ac denique, quia post Pontificem sunt ordinarii principes Ecclesiae, sicut Apostoli fuerunt sub Petro; sicut ob similem proportionem dicuntur presbyteri succedere septuaginta Discipulis, ut notavit D. Thom., 2. 2, q. 188, art. 4, ad 5.

13. Proportio inter jurisdictionem Papæ et Episcoporum. — Addendum vero est, jurisdictionem hanc Episcopalem, quamvis praeditis modis differat a Papali in origine proxima, in independentia, et universalitate absoluta, servare tamen in hoc quamdam proportionem cum illa. Nam in hoc foro quidquid potest Pontifex in universa Ecclesia, potest Episcopus in sua dioecesi, nisi in his quæ specialiter prohibita aut reservata sunt Pontifici, argumento a fortiori sumpto ex cap. Nuper, de Sent. excom., ubi hoc dicitur de absolutione a censura; majori autem ratione verum habet de absolutione a peccatis. Tum quia in censura id conceditur propter absolutionem a peccatis; tum maxime, quia cum Episcopali munere intrinsece conjuncta est jurisdictione in foro penitentiæ circa oves suas; haec autem jurisdictione de se universalis est, nisi limitetur; et ideo non solum in Episcopo, sed etiam in quocunque alio, cui haec jurisdictione conceditur, haec regula locum habet, ut in sequentibus latius patebit. Non est autem idem de Archiepiscopo in suo Archiepiscopatu, quia in dioecesis suffraganeorum regulariter non habet jurisdictionem, sed solum potest illam exercere dum actu visitat, ut notat Sylvest., verb. *Confessor*, 1, q. 1, qui male ad hoc citat c. *Nostro*, de Poenit. et remiss., quia ibi solum dicitur Archiepiscopum posse indulgentias concedere in toto suo Archiepiscopatu. Id ergo expresse decernitur in c. ult. de Censib., in 6.

14. Dubitari autem merito posset, an illa jurisdictione censenda sit ordinaria vel delegata; videtur enim esse solum ex speciali Pontificis concessione, quamvis jam sit ipso jure facta. Nihilominus probabilius dicitur illam esse jurisdictionem ordinariam, quia competit Archiepiscopo ratione proprii munieris, sicut visitare Episcopatus suffraganeorum, quia hoc jus est quid annexum illi actui seu visitationi. Et hoc sensit Sylvest. supra, dum ait, posse Archiepiscopum illam jurisdictionem alteri committere, quod est signum ordinariæ jurisdictionis. Extra illud

vero tempus non habet Archiepiscopus hanc jurisdictionem, quia nec jure divino neque humano illi conceditur; imo dum in praedicto textu tempus illud singulariter exprimitur, satis significatur extra illud non haberi. Tandem ad hunc ordinem reducuntur vicarii Episcoporum; item Abbates exempti, qui participant jurisdictionem Episcopalem, et alii similes, ut sunt in religionibus Praefati universales, ut Generales, vel Provinciales.

15. Tertius ordo. — In tertio ordine sunt parochi; nam illi etiam sunt judices ordinarii in hoc foro, ex sententia omnium Theologorum, d. 47, et ex usu et sensu Ecclesiae, et ex c. *Omnis*, ubi nomine proprii sacerdotis praepue intelligitur parochus, vel saltem formiter comprehenditur, et de illo proprio sacerdote absolute et in universum supponitur, posse suam jurisdictionem committere, quod est munus ordinarii judicis. Et ad hunc ordinem reducitur imprimis vicarius perpetuus parochi; nam ille jam habetur, ut ordinarius pastor, qui potest vices suas delegare. Reduci etiam solent archipresbyteri, prout nunc sunt in usu; sunt enim quasi primarii parochi aliquarum Ecclesiarum; olim autem videntur fuisse vicarii Episcoporum in absentia eorum, juxta c. 3 de Off. archipresbyteri. Reducuntur etiam in religionibus immediati praefati, et in universum omnes, quibus ex jure vel ex privilegio speciali commissa est cura immediata aliquarum animarum. Est enim parochus speciali modo judex immediatus in hoc sacramento; nam licet Papa et Episcopus possint per se et immediate ministrare hoc sacramentum, vel etiam immediate committere vices suas, ut infra dicam, tamen is, ad quem ex officio competit ordinarie exercere hoc munus, est parochus. Unde fit primo, ut quamdam proportionem servet in sua jurisdictione ad ea quæ diximus de Episcopo; habet enim illam quasi generalem in sua parochia, tamen limitatam ad terminos ejus, non tam locales quam personales, et subordinatam Episcopo, qui potest aliquos casus sibi reservare, ut postea dicemus.

16. Dubium. — Decisio. — Solet autem de his etiam quæri, an eorum jurisdictione sit immediata a Christo et ex divino jure; nam id etiam contendunt Major et Soto; id vero minus probabile est quam de Episcopis, ut reliqui auctores docent; et a fortiori constat ex omnibus dictis. Quin potius addo, hanc divisionem parochiarum cum institutione proprietorum parochorum, etiam in communis,